

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ Α.Μ. κατά της ΕΛΛΑΔΟΣ

(Υπ' αριθ. 10347/10 προσφυγή)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

19 Δεκεμβρίου 2013

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική υπό τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Υπόκειται σε συντακτική αναθεώρηση

ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΜΗΚΑ κατά της ΕΛΛΑΔΟΣ

Στην υπόθεση Α.Μ. κατά της Ελλάδος,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (πρώτο τμήμα),
αποτελούμενο από τους :

Isabelle Berro-Lefevre, *Πρόεδρος,*

Elisabeth Steiner,

Khanlar Hajiyev,

Mirjana Lazarova Trajkovska,

Julia Laffranque,

Linus-Alexandre Sicilianos,

Eric Mose, *δικαστές,*

παρουσία του Soren Nielsen, Γραμματέας,

Αφού συσκέφθηκε στις 3 Δεκεμβρίου 2013,

Εξέδωσε την πιο κάτω απόφαση :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η κυρία Α. Μ. («αιτούσα»), ελληνίδα υπήκοος, κατέθεσε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 26 Ιανουαρίου 2010 προσφυγή (αριθ. 10347/10) κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης περί προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών («Σύμβαση»).

2. Η αιτούσα εκπροσωπήθηκε από τον Δικηγόρο Θεσσαλονίκης κ. Μ. Παναγιωτόπουλο. Η ελληνική κυβέρνηση («Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε δια των κ.κ. Κ. Παρασκευοπούλου και Ι. Μπακόπουλο, παρέδρων του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Η αιτούσα επικαλείται ειδικότερα παράβαση του άρθρου 10 της Σύμβασης.

4. Στις 22 Μαΐου 2012, η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση.

I. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

5. Η αιτούσα γεννήθηκε το 1968 και κατοικεί στη Νιγρίτα.

6. Στις 9 Ιουνίου 2006, η αιτούσα η οποία την εποχή εκείνη διατελούσε δημοτική σύμβουλος και αρχηγός του κόμματος της αντιπολίτευσης «Ανανεωτική Κίνηση» στη Νιγρίτα, δημοσίευσε στην τοπική εφημερίδα «Η Φωνή της Βισαλτίας» ένα άρθρο με τίτλο «Όταν κυβερνούν οι άριστοι», τα επίμαχα σημεία του οποίου είχαν ως εξής :

«Στην αρχαία ελληνική πόλη, υπήρξαν περίοδοι κατά τις οποίες κυβέρνησαν «οι άριστοι». Επρόκειτο για επιφανείς πολίτες της κοινωνίας, μορφωμένους και με προσόντα που πληρούσαν ορισμένα αντικειμενικά κριτήρια όπως αυτό της εντιμότητας, της ειλικρίνειας και της διορατικότητας, πλούσιοι και αδιάφθοροι, ικανοί να αντιμετωπίσουν το δύσκολο έργο της διακυβέρνησης της πόλης. (...)

Στις μέρες μας, η πόλη μας εξακολουθεί να κυβερνάται από τους «άριστους», που είναι δημοκρατικά εκλεγμένοι και χαίρουν της εμπιστοσύνης της πλειοψηφίας των συμπολιτών μας και οι οποίοι έχουν λάβει την λαϊκή εντολή να πράξουν το καλύτερο δυνατό για το καλό της πόλης και των πολιτών. Ωστόσο, αντί γι' αυτό και παραβλέποντας την εντολή που τους δόθηκε, σε μία κοινότητα όπου μέρα με τη μέρα η πόλη και τα χωριά ερημώνουν και παρακμάζουν, περιθωριοποιούνται και αντιμετωπίζουν το πρόβλημα της μείωσης της οικονομικής δραστηριότητας, της ανεργίας και της υπανάπτυξης, αυτοί οι «άριστοι», που έχουν εκλεγεί εδώ και 3 ½ χρόνια, προτίμησαν να λύσουν τα επαγγελματικά τους προβλήματα χρησιμοποιώντας το δημοτικό τους αξίωμα για να βουλευτούν και να βολέψουν τα συγγενικά τους πρόσωπα.

Αγαπητοί συμπολίτες, η ερώτησή μου είναι σαφής και απευθύνεται στην τωρινή διοίκηση του Δήμου Νιγρίτας καθώς και σε κάθε ενημερωμένο πολίτη.

Τι είδους διοίκηση είναι αυτή που διορίζει στο δημόσιο κόρες, συζύγους και συγγενείς, σε μία περίοδο που έχει σημαδευτεί από τόσα προβλήματα ανεργίας, ενώ όλοι αυτοί που τους έδωσαν τη ψήφο τους περιμένουν να κάνουν κάτι για την ανάπτυξη της χώρας τους,

Τι είδους άσκηση εξουσίας είναι αυτή που υποθηκεύει το μέλλον του δήμου με τραπεζικά δάνεια παραχωρώντας τα πάντα με μοναδικό σκοπό την ικανοποίηση

του προσωπικού τους συμφέροντος και με αντάλλαγμα την πρόσληψη του αντιδημάρχου στην εν λόγω τράπεζα,

Θα' πρεπε να ντρέπεστε, Κύριοι (...). Με ποιο δικαίωμα μετατρέψατε το Δήμο της Νιγρίτας σε «σανίδα σωτηρίας» για την προσωπική και επαγγελματική σας σωτηρία καθώς και για αυτή των συγγενών και φίλων σας,

(...)»

7. Στις 11 Μαρτίου 2008, το Τριμελές Εφετείο Θεσσαλονίκης, δικάζοντας την μήνυση του Δημάρχου Νιγρίτας, κηρύττει την αιτούσα ένοχη για συκοφαντική δυσφήμιση μέσω του τύπου (άρθρο 363 του ποινικού κώδικα) και την καταδικάζει σε οκτώ μήνες φυλάκιση με αναστολή. Καταδικάζει επίσης την αιτούσα να καταβάλλει το ποσό των 50 ευρώ στην πολιτική αγωγή. Έκρινε ότι η αιτούσα προσέβαλε σκόπιμα την τιμή και την υπόληψη του Δημάρχου Νιγρίτας καθώς γνώριζε ότι οι ισχυρισμοί της ήταν ψευδείς και ότι μόνο τα παρακάτω γεγονότα ανταποκρίνονταν στην πραγματικότητα : α) η ενοικίαση του ισογείου του ξενοδοχείου «Γερακίνα» στην Τράπεζα Πειραιώς που ήταν μία αυτοδιοικούμενη δημοτική επιχείρηση, αποφασίστηκε από το διοικητικό συμβούλιο της τράπεζας με μηνιαίο μίσθωμα ύψους 1 500 ευρώ, β) ο δήμαρχος δεν είχε παραχωρήσει κανένα προνόμιο στην τράπεζα αυτή και οι όροι της δανειακής σύμβασης μεταξύ του δημάρχου Νιγρίτας και της τράπεζας ήταν παρόμοιοι με αυτούς των δανείων που παραχωρούνται σε άλλους δημοτικούς οργανισμούς, γ) ο δήμαρχος δεν είχε κανένα προσωπικό όφελος από το δάνειο αυτό και η πρόσληψη του πρώην αντιδημάρχου από την τράπεζα έγινε ένα χρόνο μετά τη σύναψη της δανειακής σύμβασης, χωρίς να υπάρχει καμία σχέση μεταξύ των δύο γεγονότων, δ) τόσο ο δήμαρχος, μηχανικός και μέτοχος της εταιρείας «Αγροτική» όσο και η σύζυγός του που διατηρούσε λογιστικό γραφείο στη Νιγρίτα, ήταν επαγγελματικά αποκατεστημένοι και δεν είχαν ανάγκη στήριξης μέσω του δημοτικού αξιώματος, ε) οι τρεις τους κόρες ήταν ανήλικες και δεν σκόπευαν να προσληφθούν ως υπάλληλοι με τη βοήθεια του πατέρα τους.

8. Η αιτούσα άσκησε έφεση ενώπιον του Εφετείου Θεσσαλονίκης η σύνθεση του οποίου διευρύνθηκε στα πέντε μέλη.

9. Με την απόφαση της 6 Μαΐου 2009, το Εφετείο επιβεβαίωσε την απόφαση και μείωσε την επιβληθείσα ποινή σε επτά μήνες φυλάκιση με αναστολή. Επανέλαβε τους όρους της απόφασης και έκρινε ότι το επίμαχο άρθρο υποδείκνυε εμμέσως πλην σαφώς τον δήμαρχο και ότι ο μέσος αναγνώστης μπορούσε να αντιληφθεί ότι το περιεχόμενο του άρθρου αφορούσε στον δήμαρχο. Επεσήμανε ότι κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν αποδείκνυε ότι ο δήμαρχος είχε διορίσει συγγενικά του πρόσωπα, κανένα δόλιο δάνειο δεν είχε συναφθεί και ο δήμος δεν είχε χρησιμεύσει ως «σανίδα σωτηρίας» στον δήμαρχο προκειμένου να λύσει τα προσωπικά και οικονομικά του προβλήματα. Έκρινε επίσης ότι το άρθρο δεν είχε καμία πραγματική βάση, ξεπερνούσε τα όρια της ευπρέπειας και της κριτικής με την καλή έννοια του όρου, δεν επρόκειτο για απλές αξιολογικές κρίσεις και ότι η αιτούσα είχε ενεργήσει με πρόθεση και δόλο.

10. Στις 18 Σεπτεμβρίου 2009, η αιτούσα άσκησε αίτηση αναίρεσης. Επικαλέστηκε δύο λόγους αναίρεσης : ο ένας είχε σχέση με την ανεπαρκή αιτιολόγηση της προσβληθείσας απόφασης (άρθρο 510 § 1 δ του κώδικα ποινικής δικονομίας), ο άλλος με την απόρριψη της ένστασης της αιτούσας σύμφωνα με την οποία η καταλογισθείσα πράξη δεν ήταν επιζήμια υπό την έννοια του άρθρου 367 του ποινικού κώδικα. Η αιτούσα υποστήριξε ότι το επίμαχο άρθρο αποτελούσε ένα προεκλογικό μανιφέστο που δεν περιείχε μία δυσφημιστική έκθεση «γεγονότων», αλλά απηύθυνε απλά ερωτήματα στις αρχές του δήμου Νιγρίτας και σε κάθε σκεπτόμενο πολίτη. Θεωρώντας ότι «εμμέσως πλην σαφώς» το άρθρο υπονόμευσε την υπόληψη ενός υποψηφίου στο αξίωμα του δημάρχου, το Εφετείο παρενέβη στο «σκεπτικό». Κατά την αιτούσα, η προσέγγιση του Εφετείου «παρέβλεπε ευθέως το δικαίωμα στην ελευθερία τη έκφρασης, φίμωνε τον πολιτικό λόγο και (...) τιμωρούσε την πολιτική σκέψη ακόμα κι όταν αυτή δεν είχε άμεσα καταστεί δημόσια», καθώς το Εφετείο προσέδωσε στο άρθρο της «εμμέσως πλην σαφώς» ένα κατακριτέο περιεχόμενο.

11. Με την απόφαση της 20 Νοεμβρίου 2009, ο Άρειος Πάγος απέρριψε την αίτηση αναίρεσης. Επανέλαβε τους όρους της προσβληθείσας απόφασης και έκρινε ότι το Πενταμελές Εφετείο είχε παραθέσει τα ψευδή γεγονότα, εξήγησε με

σαφήνεια το δόλο της αιτούσας και υπέδειξε τα γεγονότα που αποδείκνυαν ότι η τελευταία είχε επίγνωση της ανακρίβειας των ισχυρισμών της. Συμπέρανε ότι το Εφετείο είχε επαρκώς αιτιολογήσει την απόφασή του με βάση το άρθρο 510 § 1 δ).

II. ΣΧΕΤΙΚΗ ΕΘΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

12. Τα σχετικά άρθρα του ποινικού κώδικα προβλέπουν :

Άρθρο 82

Μετατροπή των στερητικών της ελευθερίας ποινών

« 1. Η στερητική της ελευθερίας ποινή που δεν υπερβαίνει τον ένα χρόνο μετατρέπεται σε χρηματική ποινή ή πρόστιμο.

(...)

3. Το ύψος της χρηματικής ποινής ή του προστίμου ποικίλλει από 5 έως 100 ευρώ ανά ημέρα κράτησης (...)

Άρθρο 362

Δυσφήμιση

«Όποιος δημοσιεύει ή διατυπώνει σε τρίτους, με οποιοδήποτε τρόπο, ισχυρισμούς που μπορεί να βλάψουν την τιμή ή την υπόληψη των άλλων, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης μέχρι δύο χρόνια ή με πρόστιμο. Το πρόστιμο μπορεί να επιβληθεί σε συνδυασμό με την ποινή φυλάκισης.»

Άρθρο 363

Συκοφαντική δυσφήμιση

«Εάν στην περίπτωση του άρθρου 362, τα γεγονότα είναι ψευδή και ο υπεύθυνος για τη διάδοσή τους το γνωρίζει, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών. Μπορεί επιπλέον να επιβληθεί χρηματική ποινή μαζί με την ποινή φυλάκισης (...)

Άρθρο 367

«1. Δεν θεωρούνται επιβλαβείς πράξεις : α) οι δυσμενείς κρίσεις για

επιστημονικές, καλλιτεχνικές ή επαγγελματικές εργασίες (...) γ) οι ενέργειες που πραγματοποιούνται κατά την νόμιμη άσκηση καθηκόντων, κατά την νομική άσκηση αρμοδιοτήτων, για την προστασία (...) ενός δικαιώματος ή για οποιοδήποτε άλλο έννομο συμφέρον (...)

2. Η προηγούμενη διάταξη δεν ισχύει : όταν οι προαναφερόμενες κρίσεις και ενέργειες περιέχουν τα συστατικά στοιχεία του αδικήματος που ορίζεται στο άρθρο 363 (...).»

III. ΔΙΕΘΝΗ ΚΕΙΜΕΝΑ

13. Στις 4 Οκτωβρίου 2007, η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης υιοθέτησε την απόφαση 1577 (2007) με τίτλο «Προς μια αποποινικοποίηση της δυσφήμισης», της οποίας τα επίμαχα σημεία έχουν ως εξής :

«(...)

6. Οι νόμοι κατά της δυσφήμισης επιδιώκουν τον θεμιτό σκοπό της προστασίας της υπόληψης και των δικαιωμάτων των άλλων. Η Συνέλευση, όμως, προτρέπει τα κράτη μέλη να προσφεύγουν σε αυτούς με τη μέγιστη δυνατή αυτοσυγκράτηση, διότι τέτοιοι νόμοι μπορεί να υπονομεύσουν σοβαρά την ελευθερία της έκφρασης. Για τον λόγο αυτό, η Συνέλευση απαιτεί διαδικαστικές εγγυήσεις που επιτρέπουν ιδίως σε όλους όσους διώκονται για δυσφήμιση να αποδείξουν το αληθές των δηλώσεώς τους και να απαλλαγούν με αυτό τον τρόπο από μια ενδεχόμενη ποινική ευθύνη.

7. Εξάλλου, ισχυρισμοί ή δηλώσεις δημοσίου συμφέροντος, έστω κι αν αποδειχθούν εσφαλμένες, δεν θα πρέπει να τιμωρούνται, εφόσον έγιναν χωρίς γνώση της ανακρίβειάς τους, χωρίς πρόθεση να βλάψουν κάποιον και εφόσον η αλήθεια επαληθεύεται με τη δέουσα επιμέλεια.

8. Η Συνέλευση εκφράζει τη λύπη της ότι σε ορισμένα κράτη μέλη γίνεται αλόγιστη χρήση διώξεων για δυσφήμιση, κάτι που θα μπορούσε να είναι παρόμοιο με τις προσπάθειες των αρχών να περιορίσουν τα επικριτικά στη σιωπή μέσα μαζικής ενημέρωσης.

(...)

12. Κάθε περίπτωση φυλάκισης ενός επαγγελματία του τύπου αποτελεί ανεπίτρεπτο εμπόδιο στην ελευθερία της έκφρασης και δημιουργεί μια δαμόκλειο σπάθη πάνω από τους δημοσιογράφους κατά την άσκηση της δημοσίου συμφέροντος εργασίας τους. Επομένως ολόκληρη η κοινωνία θα υποστεί τις συνέπειες των πιέσεων που μπορούν να υποστούν οι δημοσιογράφοι που φιμώνονται κατά την άσκηση του επαγγέλματός τους.

13. Επομένως, η Συνέλευση θεωρεί ότι οι ποινές φυλάκισης για λόγους δυσφήμισης θα πρέπει να καταργηθούν χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση. Συγκεκριμένα προτρέπει τα κράτη των οποίων η νομοθεσία εξακολουθεί να προβλέπει ποινές φυλάκισης – παρόλο που δεν επιβάλλονται στην πράξη – να τις καταργήσουν χωρίς καθυστέρηση, για να μη δώσουν καμία δικαιολογία, ακόμα και αδικαιολόγητη, σε ορισμένα κράτη που εξακολουθούν να προσφεύγουν σε αυτές, επιφέροντας με αυτό τον τρόπο την υποβάθμιση των πολιτικών ελευθεριών.

14. Η Συνέλευση καταγγέλλει επίσης την αλόγιστη προσφυγή σε υπερβολικές αποζημιώσεις για δυσφήμιση και υπενθυμίζει ότι μία δυσανάλογη αποζημίωση μπορεί επίσης να παραβιάσει το άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

(...)

17. Συνεπώς, η Συνέλευση καλεί τα κράτη μέλη :

17.1. να καταργήσουν χωρίς καθυστέρηση τις ποινές φυλάκισης για λόγους δυσφήμισης

17.2. να διασφαλίσουν ότι δεν υπάρχει κατάχρηση της ποινικής δίωξης και να διασφαλίσουν την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης στις περιπτώσεις αυτές

17.3. να καθορίσουν επακριβώς στη νομοθεσία τους την έννοια της δυσφήμισης με σκοπό την αποφυγή της αυθαίρετης εφαρμογής του νόμου και να διασφαλίσουν ότι το αστικό δίκαιο παρέχει αποτελεσματική προστασία της αξιοπρέπειας του ατόμου που θίγεται από τη δυσφήμιση.

(...)

17.6. να απαγορεύσουν από τη νομοθεσία τους που αφορά στη δυσφήμιση οποιαδήποτε αυξημένη προστασία δημοσίων προσώπων, σύμφωνα με την νομολογία του Δικαστηρίου (...)

17.7. να διασφαλίσουν στη νομοθεσία τους κατάλληλα μέσα άμυνας για τα άτομα που διώκονται για δυσφήμιση, κυρίως μέσα που βασίζονται στην αποκατάσταση της αλήθειας και το δημόσιο συμφέρον (...)

17.8. να θεσπίσουν εύλογα και αναλογικά ανώτατα όρια στην επιδίκαση αποζημιώσεων σε περιπτώσεις δυσφήμισης, έτσι ώστε να μην θέτσουν σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα του ίδιου του μέσου ενημέρωσης που διώκεται.

17.9. να προβλέψουν επαρκείς νομικές εγγυήσεις κατά των δυσανάλογων ποσών αποζημίωσης σε σχέση με την πραγματική ζημία.

(...))»

I. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΙΚΑΖΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 10 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

14. Η αιτούσα καταγγέλλει ότι τα ελληνικά δικαστήρια την καταδίκασαν με τον ισχυρισμό ότι «ανίχνευσαν στο άρθρο της υπαινιγμούς, υπονοούμενα και δυσφημιστικούς ισχυρισμούς κατά συγκεκριμένων προσώπων μεταξύ των οποίων και του δημάρχου Νιγρίτας.» Επικαλείται παράβαση του άρθρου 10 της Σύμβασης που έχει ως εξής :

« 1. Καθένας έχει δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ελευθερία της γνώμης και την ελευθερία λήψης ή μετάδοσης πληροφοριών ή ιδεών χωρίς παρέμβαση των δημοσίων αρχών και ασχέτως συνόρων. Το παρόν άρθρο δεν εμποδίζει τα κράτη να υποβάλλουν τις επιχειρήσεις ραδιοφωνίας, κινηματογράφου ή τηλεόρασης σε καθεστώς χορήγησης αδειών.

2. Η άσκηση αυτών των ελευθεριών συνεπάγεται καθήκοντα και ευθύνες και δύναται να υπαχθεί σε ορισμένες διατυπώσεις, όρους, περιορισμούς ή κυρώσεις που προβλέπονται από τον νόμο και είναι αναγκαίοι σε μία δημοκρατική κοινωνία προς όφελος της εθνικής ασφάλειας, της εδαφικής ακεραιότητας ή της δημόσιας ασφάλειας, της προάσπισης της τάξης και της πρόληψης του εγκλήματος, της

προστασίας της υγείας ή της ηθικής, της προστασίας της υπόληψης ή των δικαιωμάτων του άλλου, για την πρόληψη διάδοσης εμπιστευτικών πληροφοριών ή για την διασφάλιση του κύρους και της αμεροληψίας της δικαστικής εξουσίας.»

A. Επί του παραδεκτού

15. Η Κυβέρνηση επικαλείται τη μη εξάντληση των εσωτερικών ένδικων μέσων από την αιτούσα καθώς η καταγγελία της ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων περιορίστηκε στην εφαρμογή της διάταξης περί συκοφαντικής δυσφήμισης. Υποστηρίζει ότι η αιτούσα δεν προέβαλλε ενώπιον του Άρειου Πάγου, έστω και κατ' ουσία, την παραβίαση του δικαιώματός της στην ελευθερία της έκφρασης. Οι δύο λόγοι αναίρεσης της αιτούσας αφορούσαν την έλλειψη αιτιολογίας της απόφασης του Εφετείου και την απόρριψη της ένστασής της για τον «επιζήμιο» χαρακτήρα – υπό την έννοια του άρθρου 367 του ποινικού κώδικα – της πράξης που της προσάπτεται. Η αιτούσα δεν προέβαλε κανένα λόγο ακύρωσης σχετικά με την παράβαση του νόμου βάσει του οποίου θα μπορούσε να διαμαρτυρηθεί για την παραβίαση του δικαιώματός της στην ελευθερία της έκφρασης.

16. Η αιτούσα διευκρινίζει ότι, δεδομένου ότι η δίκη ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων αφορούσε άμεσα την κατηγορία της συκοφαντικής δυσφήμισης και έμμεσα μόνο το δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης, η υπεράσπισή της επικεντρώθηκε σε αυτή την κατηγορία τονίζοντας παράλληλα ότι το επίμαχο άρθρο εξέφραζε ιδέες και απόψεις. Εξάλλου, από τη στιγμή που είχε καταδικαστεί για δυσφήμιση, δεν μπορούσε πλέον να επικαλεστεί την παραβίαση του δικαιώματος στην ελευθερία της έκφρασης ως μέσο αυτόνομης αναίρεσης.

17. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η βάση του κανόνα εξάντλησης των εσωτερικών ενδίκων μέσων που αναφέρει το άρθρο 35 § 1 της Σύμβασης έγκειται στο γεγονός ότι πριν τη δίκη, ο αιτών θα πρέπει να έχει δώσει στο εναγόμενο κράτος την ευκαιρία να διορθώσει τις καταγγελλόμενες παραβιάσεις με εσωτερικά μέσα, χρησιμοποιώντας τα δικαστικά μέσα που προσφέρει το εθνικό δίκαιο, εφόσον είναι αποτελεσματικά και επαρκή (βλ., μεταξύ άλλων, *Fressoz et Roire κατά της Γαλλίας* (GC), αριθμός 29183/95, § 37, CEDH 1999-I). Επίσης, ο κανόνας της

εξάντλησης των εσωτερικών ενδίκων μέσων πρέπει να εφαρμόζεται «με κάποια σχετική ευελιξία και χωρίς υπερβολικό φορμαλισμό». Ταυτόχρονα, απαιτεί όχι μόνο την παραπομπή στα αρμόδια εθνικά δικαστήρια και την άσκηση ενδίκων μέσων με στόχο την αναίρεση μιας απόφασης που έχει ήδη εκδοθεί, αλλά περιλαμβάνει επίσης την υποχρέωση προβολής ενώπιον των αρμόδιων εθνικών δικαστηρίων, τουλάχιστον επί της ουσίας, σύμφωνα με τους τύπους και εντός των προβλεπόμενων από το εσωτερικό δίκαιο προθεσμιών, των αιτιάσεων που θα διατυπωθούν στη συνέχεια σε διεθνές επίπεδο (βλέπε, μεταξύ πλείστων άλλων, *Sejdovic κατά της Ιταλίας* (GC), αριθμός 56581/00, § 44, CEDH 2006-...).

18. Στην προκειμένη περίπτωση, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η διαδικασία αφορούσε στην ποινική ευθύνη της αιτούσας ως προς το αδίκημα της δυσφήμισης και, κατά μείζονα λόγο, στον τρόπο με τον οποίο η τελευταία άσκησε την ελευθερία της έκφρασής της. Στην αίτηση αναίρεσης, η αιτούσα προέβαλε δύο λόγους : αφενός, την ανεπαρκή αιτιολόγηση της απόφασης του Εφετείου και, αφετέρου, την μη αιτιολογημένη απόρριψη της ένστασής της περί του επιβλαβή χαρακτήρα της πράξης που της προσάφθηκε υπό την έννοια του άρθρου 367 του ποινικού κώδικα χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το ερώτημα εάν είχε έννομο συμφέρον να καταγγείλει την κατάσταση που περιγράφει στο άρθρο της. Το Δικαστήριο επισημαίνει επιπλέον ότι στο πλαίσιο του δεύτερου λόγου ακύρωσης, η αιτούσα ισχυρίστηκε ότι η απόφαση του Εφετείου «παρέβλεπε ανοικτά το δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης της γνώμης (...), φίμωνε τον πολιτικό λόγο και (...) τιμωρούσε την πολιτική σκέψη ακόμα και όταν αυτή δεν είχε εκφραστεί και καταστεί άμεσα δημόσια (...).»

19. Χωρίς να στηρίζεται στη ρητή διατύπωση του άρθρου 10 της Σύμβασης ή στο άρθρο 14 του Συντάγματος, είναι προφανές ότι η αιτούσα προέβαλλε επιχειρήματα με σκοπό να καταγγείλει, κατ' ουσία, την παραβίαση ενός κατοχυρωμένου από το άρθρο 10 δικαιώματος. Με αυτό τον τρόπο, έδωσε στον Άρειο Πάγο την δυνατότητα να αποτρέψει ή να επανορθώσει τις εικαζόμενες παραβάσεις, σύμφωνα με τον σκοπό του άρθρου 35. Ως εκ τούτου, πρέπει να απορρίψει την ένσταση της μη εξάντλησης που έθεσε η Κυβέρνηση.

20. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης. Αναδεικνύει επίσης ότι δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαράδεκτου. Πρέπει, επομένως, να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

1. Θέση διαδίκων

21. Η αιτούσα ισχυρίζεται ότι ο τρόπος με τον οποίο τα ελληνικά δικαστήρια ερμήνευσαν και εφάρμοσαν στην περίπτωση της τα άρθρα 362 και 363 του ποινικού κώδικα και η προσέγγισή τους που έγκειται στην μεγιστοποίηση των προθέσεων ενός ατόμου που ασκεί την ελευθερία της έκφρασής του, κινδυνεύουν να ματαιώσουν κάθε πολιτικό λόγο. Επισημαίνει ότι το επίμαχο άρθρο ήταν ένα ευπρεπές άρθρο με το οποίο ένας υποψήφιος αιρετού αξιώματος εξέφρασε τις ιδέες και τις θέσεις του χωρίς να στοχοποιεί ή κατηγορεί ονομαστικά κάποιο συγκεκριμένο πρόσωπο. Ωστόσο, το άρθρο αυτό χαρακτηρίστηκε ως δυσφημιστικό από μια κερδοσκοπική ερμηνεία των θέσεων που εξέφρασε ο συγγραφέας του.

22. Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται, γενικότερα, ότι η προστασία που παρέχει το άρθρο 10 στους δημοσιογράφους σχετικά με την υποβολή εκθέσεων για θέματα γενικού ενδιαφέροντος, τελεί υπό την προϋπόθεση ότι οι ενδιαφερόμενοι ενεργούν καλόπιστα για την παροχή ακριβών και αξιόπιστων πληροφοριών σεβόμενοι την δημοσιογραφική δεοντολογία. Η Κυβέρνηση τονίζει ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση, το επίμαχο άρθρο χρησιμοποιήθηκε για καθαρά πολιτικούς σκοπούς και όχι για ενημέρωση. Η αιτούσα δεν ήταν δημοσιογράφος αλλά ένα πολιτικό πρόσωπο το άρθρο του οποίου δημοσιεύθηκε στην αρχή της προεκλογικής εκστρατείας. Επιπλέον, τα εθνικά δικαστήρια αφενός διαπίστωσαν ότι η σημασία των προβαλλόμενων από το άρθρο γεγονότων δεν αποδείχθηκε και αφετέρου επέβαλλαν μια ποινή σχεδόν ασήμαντης βαρύτητας.

2. Εκτίμηση του Δικαστηρίου

23. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του, η ελευθερία της έκφρασης αποτελεί ένα από τα βασικά θεμέλια κάθε δημοκρατικής

κοινωνίας, μια από τις πρωταρχικές προϋποθέσεις για την πρόοδο και ανάπτυξη του ατόμου. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 2 του άρθρου 10, η ελευθερία αυτή ισχύει όχι μόνο για τις «πληροφορίες» ή «ιδέες» που γίνονται ευμενώς δεκτές ή θεωρούνται αβλαβείς ή αδιάφορες, αλλά επίσης και για εκείνες που προσβάλλουν, σοκάρουν ή ενοχλούν. Αυτό επιτάσσουν ο πλουραλισμός, η ανεκτικότητα και η ευρύτητα του πνεύματος, χωρίς τις οποίες δεν υφίσταται «δημοκρατική κοινωνία». Όπως κατοχυρώνεται από το άρθρο 10 της Σύμβασης, η ελευθερία αυτή υπόκειται σε εξαιρέσεις που θα πρέπει ωστόσο να ερμηνεύονται αυστηρά, καθώς η ανάγκη για τυχόν περιορισμούς θα πρέπει να θεμελιώνεται πειστικά.

24. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι η επίμαχη καταδίκη αναλύεται σε μια «παρέμβαση» στην άσκηση από την αιτούσα του δικαιώματός της στην ελευθερία της έκφρασης, κάτι που αναγνωρίζει η Κυβέρνηση. Παρόμοια παρέμβαση παραβιάζει το άρθρο 10 της Σύμβασης, εκτός και εάν «προβλέπεται από το νόμο», κατευθύνεται προς έναν ή περισσότερους από τους θεμιτούς σκοπούς που απαριθμούνται στην παράγραφο 2 του άρθρου 10 και είναι «αναγκαία» σε μια δημοκρατική κοινωνία για την επίτευξη των εν λόγω στόχων.

α) Προβλεπόμενος από τον νόμο περιορισμός

25. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η καταδίκη της αιτούσας για συκοφαντική δυσφήμιση προβλέπονταν από το άρθρο 363 του ποινικού κώδικα.

β) Θεμιτός σκοπός

26. Το δικαστήριο επισημαίνει περαιτέρω ότι η παρέμβαση αυτή επεδίωκε το θεμιτό σκοπό της προστασίας της υπόληψης του άλλου, στη συγκεκριμένη περίπτωση αυτής του καταγγέλλοντος. Ακόμα κι αν ο τελευταίος δεν κατονομάζεται, είναι σαφές ότι ήταν αυτός που είχε εμπλακεί στο επίμαχο άρθρο.

γ) Αναγκαιότητα παρέμβασης

ι. Γενικές αρχές

27. Το ερώτημα επομένως που τίθεται στην συγκεκριμένη περίπτωση είναι

εάν η παρέμβαση ήταν αναγκαία. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του (*Janowski κατά Πολωνίας* (GC), αριθμός 25716/94, §§ 30 και 33, CEDH 1999-I, *Nikula κατά Φινλανδίας*, αριθμός 31611/96, § 44, CEDH 2002-II), το επίθετο «αναγκαίος», υπό την έννοια του άρθρου 10 § 2, υπονοεί την ύπαρξη «μιας επιτακτικής κοινωνικής ανάγκης». Τα συμβαλλόμενα κράτη διαθέτουν ένα ορισμένο περιθώριο εκτίμησης κατά την αξιολόγηση της ύπαρξης μιας τέτοιας ανάγκης, αλλά το περιθώριο αυτό συμβαδίζει με την ευρωπαϊκή εποπτεία που καλύπτει τόσο τη νομοθεσία όσο και τις αποφάσεις που την εφαρμόζουν, ακόμα κι αν πηγάζουν από ένα ανεξάρτητο δικαστήριο. Το Δικαστήριο είναι επομένως αρμόδιο να εκδώσει την τελική απόφαση σχετικά με το εάν ένας «περιορισμός» συμβιβάζεται με την ελευθερία της έκφρασης που προστατεύει το άρθρο 10.

28. Το Δικαστήριο δεν έχει ως έργο, κατά την άσκηση των εποπτικών του καθηκόντων, να αντικαταστήσει τα αρμόδια εθνικά δικαστήρια, αλλά να ελέγξει υπό το πρίσμα του άρθρου 10 τις αποφάσεις που εξέδωσαν σύμφωνα με την κρίση τους. Αυτό δε σημαίνει ότι θα πρέπει να περιοριστεί στο να εξακριβώσει κατά πόσο το εναγόμενο κράτος άσκησε την εξουσία αυτή καλόπιστα, με τη δέουσα επιμέλεια και κατά τρόπο εύλογο : θα πρέπει να εξετάσει την επίμαχη παρέμβαση υπό το πρίσμα του συνόλου της υπόθεσης – συμπεριλαμβανομένου του περιεχομένου του επίμαχου άρθρου και του πλαισίου μέσα στο οποίο η αιτούσα το δημοσίευσε – για να διαπιστωθεί εάν οι προβαλλόμενοι από τις εθνικές αρχές λόγοι αιτιολόγησής της είναι «λυσιτελείς και επαρκείς» και εάν ήταν «ανάλογη προς τον επιδιωκόμενο θεμιτό σκοπό». Με τον τρόπο αυτό, το Δικαστήριο θα πρέπει να βεβαιωθεί ότι οι εθνικές αρχές εφάρμοσαν κανόνες σύμφωνους με τις αρχές που περιέχονται στο άρθρο 10 και, επιπλέον, βασιζόμενο σε μία αποδεκτή εκτίμηση των σχετικών γεγονότων (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Lindon, Otchakovsky-Laurens et July κατά Γαλλίας* (GC), αριθμός 21279/02 και 36448/02, § 45, CAEDH 2007-XI).

29. Εξάλλου, το άρθρο 10 § 2 δεν αφήνει κανένα περιθώριο για περιορισμούς στην ελευθερία της έκφρασης σε ό,τι αφορά τον πολιτικό λόγο και την πολιτική συζήτηση – στην οποία η ελευθερία της έκφρασης είναι υψίστης σημασίας – ή θέματα γενικού ενδιαφέροντος.

Τα όρια της επιτρεπτής κριτικής είναι ευρύτερα σε σχέση με έναν πολιτικό, υπό αυτή του την ιδιότητα, από ό,τι σε έναν απλό ιδιώτη : σε αντίθεση με τον δεύτερο, ο πρώτος εκτίθεται αναπόφευκτα και συνειδητά σε έναν στενό έλεγχο των πράξεων και κινήσεων του τόσο από τους δημοσιογράφους όσο και από το ευρύ κοινό. Πρέπει, επομένως, να δείξει μεγαλύτερη ανοχή (*Lingens κατά Αυστρίας*, 8 Ιουλίου 1986, § 42, σειρά Α αριθ. 103, *Vides Aizsardzibas Klubs κατά Λετονίας*, αριθ. 57829/00, § 40, 27 Μαΐου 2004, *Lopes Gomes da Silva κατά Πορτογαλίας*, αριθ. 37698/97, § 30, CEDH 2000-X, *Eon κατά Γαλλίας*, αριθ. 26118/10, § 59, 14 Μαρτίου 2013).

30. Εάν το δικαίωμα κοινοποίησης πληροφοριών για θέματα γενικού ενδιαφέροντος προστατεύεται από τη Σύμβαση, είναι έγκυρο μόνο εφόσον ασκείται καλόπιστα, επί τη βάση πραγματικών γεγονότων και εφόσον παρέχει «αξιόπιστες και ακριβείς» πληροφορίες (*Fressoz et Roire*, § 54, *Sgarbi κατά Ιταλίας*, αριθ. 37115/06, 21 Οκτωβρίου 2008).

31. Επιπλέον, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι προκειμένου να αξιολογήσει την αιτιολόγηση μιας αμφιλεγόμενης δήλωσης, είναι απαραίτητο να γίνει διάκριση μεταξύ των δηλώσεων των πραγματικών περιστατικών και των αξιολογικών κρίσεων. Εάν τα πραγματικά γεγονότα μπορούν να αποδειχθούν, οι δεύτερες δεν προσφέρονται για απόδειξη της ακρίβειάς τους. Η απαίτηση να αποδειχθεί η αλήθεια των αξιολογικών κρίσεων είναι ανέφικτη και υπονομεύει την ίδια την ελευθερία της γνώμης, θεμελιώδες δικαίωμα που διασφαλίζεται από το άρθρο 10. Ο χαρακτηρισμός μιας δήλωσης ως γεγονός ή αξιολογική κρίση καταδεικνύει ωστόσο τη διακριτική ευχέρεια των εθνικών αρχών, ιδίως των εθνικών δικαστηρίων. Εξάλλου, ακόμα κι αν μια δήλωση ισοδυναμεί με αξιολογική κρίση, θα πρέπει να βασίζεται σε μία επαρκή πραγματική βάση, διαφορετικά θα είναι υπερβολική (βλέπε, για παράδειγμα, *Lindon, Otchakovsky-Laurens et July*, § 55 και *Pedersen et Baadsgaard κατά Δανίας* (GC), αριθ. 49017/99, § 76, CEDH 2004-XI).

32. Η φύση και η αυστηρότητα των επιβαλλόμενων ποινών είναι επίσης παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την αξιολόγηση της

αναλογικότητας της παρέμβασης (βλέπε, για παράδειγμα, τις αποφάσεις *Ceylan κατά Τουρκίας* (GC), αριθ. 23556/94, § 37, CEDH 1999-IV, *Tammer κατά Εσθονίας*, αριθ. 41205/98, § 69, CEDH 2001-I και *Perna κατά Ιταλίας* (GC), αριθ. 48898/99, § 39, CEDH 2003-V).

33. Τέλος, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως κρίνει ότι η ποινή φυλάκισης που επιβάλλεται σε περιπτώσεις δυσφήμισης δεν συνάδει με την ελευθερία της έκφρασης που κατοχυρώνεται από το άρθρο 10 παρά μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, ιδίως όταν άλλα θεμελιώδη δικαιώματα έχουν σοβαρά υπονομευτεί, όπως στην περίπτωση, για παράδειγμα, της διάδοσης μιας ομιλίας μίσους ή προτροπής σε βία (*Mariapori κατά Φινλανδίας*, αριθ. 37751/07, § 67, 6 Ιουλίου 2010, *Cumrana et Mazare κατά Ρουμανίας*, (GC), αριθ. 33348/96, § 115, CEDH 2004-XI, και *τηρουμένων των αναλογιών*, *Feridun Yazar κατά Τουρκίας*, αριθ. 42713/98, § 27, 23 Σεπτεμβρίου 2004, και *Surek et Ozdemir κατά Τουρκίας* (GC), αριθ. 23927/94 και 24277/94, § 63, 8 Ιουλίου 1999).

ii. Εφαρμογή αρχών στην προκειμένη περίπτωση

34. Για να επανέλθουμε στα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, το καθήκον του Δικαστηρίου είναι να καθορίσει, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των περιστάσεων, εάν οι λόγοι αιτιολόγησης που προέβαλλαν τα εθνικά δικαστήρια είναι «σχετικοί και επαρκείς» και εάν ο περιορισμός που επηρέασε την ελευθερία της έκφρασης της αιτούσας ανταποκρίνεται σε μια «επιτακτική κοινωνική ανάγκη» και «είναι ανάλογος με τον επιδιωκόμενο θεμιτό σκοπό».

35. Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι το επίμαχο άρθρο συνετάγη από μια δημοτική σύμβουλο με την ευκαιρία της προεκλογικής εκστρατείας για την εκλογή του δημάρχου του δήμου Νιγρίτας. Επομένως, το άρθρο εντάσσονταν στο πλαίσιο μιας συζήτησης γενικού ενδιαφέροντος που αφορούσε ιδίως την άσκηση της δημόσιας εντολής διαχείρισης μιας δημόσιας αρχής, περίπτωση για την οποία το άρθρο 10 απαιτεί ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της ελευθερίας της έκφρασης (βλέπε, εκτός από τις αποφάσεις που παρατίθενται στην παράγραφο 29, *Brasilier κατά Γαλλίας*, αριθ. 71343/01, § 41, 11 Απριλίου 2006). Επιπλέον, το Δικαστήριο

υπενθυμίζει ότι στον τομέα αυτό η πολιτική ύβρη αγγίζει συχνά το προσωπικό επίπεδο : αυτοί είναι οι κίνδυνοι του πολιτικού παιχνιδιού και της ελεύθερης συζήτησης ιδεών, εχέγγυα μίας δημοκρατικής κοινωνίας (*Renaud κατά Γαλλίας*, αριθ. 13290/07, § 39, 25 Φεβρουαρίου 2010, *Lopes Gomes da Silva κατά Πορτογαλίας*, § 34, και *Almeida Azevedo κατά Πορτογαλίας*, αριθ. 43924/02, § 30, 23 Ιανουαρίου 2007). Ωστόσο, η αιτούσα οφείλει να διασφαλίσει ότι ο λόγος της εμπίπτει εντός των ορίων του δικαιώματος αυτού, ιδίως προς όφελος της «προστασίας της υπόληψης και των δικαιωμάτων του άλλου» (*Nilsen et Johnsen κατά Νορβηγίας* (GC), αριθ. 23118/93, § 47, CEDH 1999-VIII). Θα πρέπει επομένως να καθοριστεί εάν παραβιάστηκαν τα όρια της επιτρεπτής κριτικής.

36. Τα εθνικά δικαστήρια που συνεδρίασαν κατόπιν αιτήματος του εν ενεργεία δημάρχου ο οποίος θεώρησε ότι στοχοποιείται από το εν λόγω άρθρο, έκριναν την αιτούσα ένοχη για το αδίκημα της συκοφαντικής δυσφήμισης και την καταδίκασαν, κατ' εφαρμογή του άρθρου 363 του ποινικού κώδικα, σε ποινή φυλάκισης με αναστολή. Συμπέραναν ότι οι ισχυρισμοί της αιτούσας ήταν ψευδείς και δεν αποτελούσαν απλές αξιολογικές κρίσεις. Το τριμελές Εφετείο Θεσσαλονίκης διαπίστωσε : ότι ο δήμαρχος δεν είχε παραχωρήσει κανένα προνόμιο στην τράπεζα και δεν αποκόμισε κανένα προσωπικό όφελος από τη δανειακή σύμβαση, ότι τόσο ο δήμαρχος όσο και η σύζυγός του δεν χρειάζονταν την υλική υποστήριξη που τους προσέφερε το δημοτικό αξίωμα, ότι οι τρεις τους κόρες ήταν ανήλικες και δεν σκόπευαν να προσληφθούν ως υπάλληλοι με τη βοήθεια του πατέρα τους (παράγραφος 7). Επίσης, το Πενταμελές Εφετείο Θεσσαλονίκης που δίκασε την υπόθεση σε δεύτερο βαθμό, επεσήμανε ότι κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν αποδείκνυε ότι ο δήμαρχος είχε διορίσει συγγενείς του, ότι κανένα δόλιο δάνειο δεν είχε συναφθεί και ότι η δημαρχεία δεν χρησίμευσε ως «σανίδα σωτηρίας» στο δήμαρχο για να λύσει τα προσωπικά και οικονομικά του προβλήματα (παράγραφος 9).

37. Επίσης, ο Άρειος Πάγος έκρινε ότι η εκδοθείσα σε δεύτερο βαθμό απόφαση δεν στερούνταν αιτιολογίας, αναδεικνύοντας ότι το Εφετείο είχε παραθέσει τα γεγονότα που ήταν ψευδή, εξηγήσει με σαφήνεια το δόλο της

αιτούσας και αναδείξει τα γεγονότα που αποδείκνυαν ότι η τελευταία γνώριζε την ανακρίβεια των ισχυρισμών της. Κατόπιν τούτου, επιβεβαίωσε το σκεπτικό του Εφετείου σύμφωνα με το οποίο η αιτούσα δεν κατόρθωσε να αποδείξει τα πραγματικά περιστατικά που παρέθετε στο άρθρο της.

38. Το Δικαστήριο δεν μπορούσε να θέσει υπό αμφισβήτηση το συμπέρασμα των δικαστηρίων ότι τα σχόλια της αιτούσας ήταν σοβαρά και προσβλητικά. Ακόμα κι αν δημοσιεύθηκαν υπό τη μορφή ερωτήσεων, τα επίμαχα σημεία αναλύονται σε τεκμαρτές εκτιμήσεις ή αξιολογικές κρίσεις με σκοπό να υποδείξουν μια πιθανή διαφθορά. Ακόμα κι αν, λόγω της ιδιότητάς της, η αιτούσα δεν ήταν υποχρεωμένη να προβεί σε αποδείξεις με την ίδια σθεναρότητα με αυτή που απαιτείται από τους δημοσιογράφους (βλέπε, *τηρουμένων των αναλογιών, Vellutini et Michel κατά Γαλλίας*, αριθ. 32820/09, § 41, 6 Οκτωβρίου 2011), η προστασία που προσφέρει το άρθρο 10 υπόκειται στην προϋπόθεση ότι οι ενδιαφερόμενοι ενεργούν με καλή πίστη και μία ενδεχόμενη επίθεση που βασίζεται σε αξιολογικές κρίσεις μπορεί να είναι υπερβολική ελλείψεως οποιασδήποτε πραγματικής βάσης (βλέπε, *μεταξύ άλλων, Brasilier*, § 36). Σε αυτό το πλαίσιο, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι τα ελληνικά όργανα έκριναν ότι τα επίμαχα σχόλια ήταν ψευδή και ότι η αιτούσα είχε επίγνωση του γεγονότος αυτού. Ευρισκόμενα σε καλύτερη θέση από το Δικαστήριο για την αξιολόγηση του συνόλου των περιστατικών και την εκτίμηση του επίμαχου περιστατικού, τα εθνικά δικαστήρια εξέτασαν δεόντως τις συνθήκες κάτω από τις οποίες διατυπώθηκαν τα σχόλια αυτά. Το Δικαστήριο δεν έχει επομένως κανένα λόγο να πιστεύει ότι το συμπέρασμά τους είναι αντίθετο προς τις περιστάσεις της υπόθεσης. Η αιτούσα, εξάλλου, δεν προσπάθησε να αποδείξει την πραγματικότητα των καταλογισθέντων συγκεκριμένων συμπεριφορών. Αντιθέτως, για να υπερασπιστεί τον εαυτό της, υποστήριξε ότι δεν εξέφρασε τα καταλογισθέντα σχόλια.

39. Από την άλλη πλευρά, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι το επίμαχο άρθρο εντάσσονταν στο πλαίσιο μιας πολιτικής συζήτησης (βλέπε παραγράφους 29 και 35) και ότι ο δήμαρχος, αν και αναγνωρίσιμος, δεν κατονομάστηκε στο άρθρο. Η αιτούσα έθεσε κυρίως υπό αμφισβήτηση την άσκηση των δημοτικών καθηκόντων (βλέπε, *τηρουμένων των αναλογιών, Paraijanopol κατά Ρουμανίας*, αριθ. 17590/02,

§ 34, 16 Μαρτίου 2010 και *Sabou et Pircalab κατά Ρουμανίας*, αριθ. 46572/99, § 39, 28 Σεπτεμβρίου 2004) ακόμα κι αν ένα από τα σχόλιά της άγγιζε επίσης μια ιδιωτική πτυχή.

40. Σε ό,τι αφορά την «αναλογικότητα» της ποινής, το Δικαστήριο τονίζει ότι η αιτούσα κρίθηκε ένοχη και καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης επτά μηνών με αναστολή και σε χρηματική ποινή 50 ευρώ καταβληθείσα στην πολιτική αγωγή. Ωστόσο, όπως αναφέρεται στις παραγράφους 32 και 33, η φύση και η αυστηρότητα των ποινών αποτελούν επίσης παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την αξιολόγηση της αναλογικότητας της παρέμβασης. Παρά την αναστολή εκτέλεσης της ποινής φυλάκισης, αυτή έχει κάποια βαρύτητα : η ίδια η ύπαρξη μιας στερητικής της ελευθερίας ποινής στο πλαίσιο αυτής της υπόθεσης είναι πιθανό να αποτελέσει αποτρεπτικό παράγοντα σε συζητήσεις γενικού ενδιαφέροντος και είναι αδιανόητη χωρίς ιδιαίτερα σοβαρούς λόγους σε εξαιρετικές περιστάσεις (*Colaco Mestre et SIC – Sociedade Independente de Comunicacao, S.A. κατά Πορτογαλίας*, αριθ. 11182/03 και 11319/03, § 31, 26 Απριλίου 2007), όπως, για παράδειγμα, μια ομιλία μίσους ή προτροπής σε βία.

40. Το Δικαστήριο εκτιμά, από τη φύση και την βαρύτητα της επιβληθείσας ποινής, ότι η αυστηρότητα της ποινής που επιβλήθηκε στην αιτούσα στην προκειμένη περίπτωση υπερβαίνει τον απλό «αναγκαστικό» περιορισμό στην ελευθερία της έκφρασής της και η παρέμβαση στο δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης δεν ήταν ανάλογη προς τους επιδιωκόμενους θεμιτούς σκοπούς (βλέπε, *τηρουμένων των αναλογιών, Κορβίνικα κατά Μαυροβουνίου*, αριθ. 41158/09, §§ 73-74, 22 Νοεμβρίου 2011). Παρά την διακριτική ευχέρεια των κρατών στον τομέα αυτό, τα εθνικά όργανα απέτυχαν στο έργο τους να εδραιώσουν μια ισορροπία μεταξύ των ανταγωνιστικών συμφερόντων.

41. Επομένως υπήρξε παράβαση του άρθρου 10 της Σύμβασης.

II. ΕΠΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΕΙΚΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΑΡΑΒΑΣΕΩΝ

42. Επικαλούμενη το άρθρο 7 της Σύμβασης, η αιτούσα διαμαρτύρεται ότι καταδικάστηκε για τις σκέψεις της και όχι για τις πράξεις της ή τα γεγονότα.

43. Λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή του και στο βαθμό που είναι αρμόδιο να εκδικάσει τον ισχυρισμό αυτό, το Δικαστήριο δεν βρίσκει καμία ένδειξη παράβασης των δικαιωμάτων και των ελευθεριών που κατοχυρώνονται από τη Σύμβαση. Το Δικαστήριο συμπεραίνει επομένως ότι αυτό το κομμάτι της προσφυγής είναι προδήλως αβάσιμο και πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 § 3 α) και 4 της Σύμβασης.

III. ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

44. Κατά το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο αποφανθεί ότι υπήρξε παράβαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων αυτής και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους επιτρέπει την έστω και ατελή επανόρθωση των συνεπειών της παράβασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί στο ζημιωθέντα, εάν είναι απαραίτητο, μια δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

45. Η αιτούσα δηλώνει ότι το μόνο που ζητά από το Δικαστήριο είναι η ηθική της αποκατάσταση, κάτι που μπορεί να γίνει μόνο με την εξάλειψη του στίγματος της συκοφάντη. Για τον λόγο αυτό, εάν το Δικαστήριο διαπιστώσει παράβαση του άρθρου 10, η διαπίστωση αυτή θα αποτελούσε μία επαρκή και δίκαιη ικανοποίηση.

46. Η Κυβέρνηση δεν έχει παρατηρήσεις.

47. Υπό το πρίσμα της προσφυγής της αιτούσας, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η ηθική βλάβη που υπέστη η τελευταία συνεπεία της παράβασης του άρθρου 10 αντισταθμίζεται επαρκώς από τη διαπίστωση της παράβασης του άρθρου αυτού.

B. Δικαστικά έξοδα

48. Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η αιτούσα δεν προβάλλει καμία αξίωση για την επιστροφή των δικαστικών εξόδων. Συνεπώς δεν της δίνει κανένα ποσό για τον λόγο αυτό.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύττει* την προσφυγή παραδεκτή σε ό,τι αφορά την αιτίαση για το άρθρο 10 της Σύμβασης και απαράδεκτη για τα υπόλοιπα
2. *Κρίνει* ότι υπήρξε παράβαση του άρθρου 10 της Σύμβασης
3. *Κρίνει* ότι η διαπίστωση της παράβασης αποτελεί από μόνη της μια επαρκή και δίκαιη ικανοποίηση για την ηθική βλάβη που υπέστη η αιτούσα.

Συνετάγη στα γαλλικά και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 19 Δεκεμβρίου 2013, κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

Soren Nielsen
Γραμματέας

Isabelle Berro-Lefevre
Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου γαλλικού εγγράφου
Μεταφράστρια : Φορφόλη Σοφία-Ειρήνη